

Hillitsetud Põhjaneitsi jättis Põhjala muinasjutu rambivalgusest välja

Laupäeval Tallinnas Estonias ja pühapäeva pärastlõunal Tartus Vanemuise kontserdimajas aset leidnud sündmus pretendeeris eksklusiivsusele. Kõigele sellele, millel oli potentsiaal rahvast raputada ning raamidest ja rutiinist välja murda.

1980. aastal esimest korda lavale toodud rokkooper «Põhjaneitsi» jõudis üle 39 aasta taas publiku ette. Pompoosse ja arhailise heliteose muusika autorid on varalahkunud helilooja Raimo Kangro ja end Vântoreli lugudega Eesti roki ajalukku kirjutanud Andres Valkonen. Väärikaid tegijaid arvestades suundusin kontserdisaali põnevusega, ent ka teadmatusega, mida oodata. Tulemuseks olid kahetised tunded.

Põhjala müüdiloo

Kavalehel nimetatakse «Põhjaneitsit» mõistujutuks. See on lugu noorest inimesest, kelle ideaal on otsida ideaali. Ta teab vaid, mida ta ei taha, aga ei tea, mida tahab.

«Kuulnud unenägudes Põhjaneitsi kutset, astub mees laevale, et töötatud maa üles otsida. Ent torm purustab laeva, kõik kaaslased hukuvad ning lained uhuvad Noormehe tundmatule rannikule...» Seal asubki Rahulolu Ranna küla, mille elanikud moodustavad praeguses tähenduses kogukonna. Sel kogukonnal on omad tavad ja tabud, normid ja reeglid, millega kõrge lennu ja avarate ideaalidega Noormees vastuollu satub.

Just selliste motiividega kunstmuinasjutu lõi 20. sajandi esimeses pooles tegutsenud läti rahvuskirjanik Kārlis Skalbe ning sellele kirjutasid 70ndatel rokkooperit ette valmistades laulutekstid Raimo Kangro abikaasa Leelo Tungal ja Andres Jaaksoo. Viimane pani kirja ka libreto. Esietendusel 1980. aastal olid solistideks legendaarsed Jaak Joala, Silvi Vrait, Tõnu Kilgas, Olavi Kõrre ja Heino Seljamaa.

Ehk oleks pidanud lisaks dirigendile ja koormeisteritele tunda olema ka tugevat lavastajakätt. Seda siin aga polnud.

Nagu juba aimata võib, on lugu paljutõotav ja võiks aidata kaasa Põhjala ja miks mitte kitsamalt ka läänemeresoome müüdiloole. Suurejooneliselt ette võetud rokkooperina võiks see ka 2019. aastal olla meie oma muusikaline «Odüsseuse eksirännakud», mis ei paku saalis istujatele pelgalt turvalist meelelahutust ja ei pane kontserdiküllastajat märkima vaid järjekordset linnukest aasta kultuuriürituste isiklikku tabelisse.

leht.postimees.ee

11.11.2019 19:30

ajakirjanik

Janno Zöbin

Rahvusoper Estonia

Ooper

Muusikal

Põhjamaiselt tuttav

Ühelt poolt võib nii küll väita, kuid kaasahaaravate süžeeliinidega suursugusel esitusel, täiuslikult treenitud ooperikehal oli ka oma Achilleuse kand. Kui alustada muusikast, tuleb tõdeda, et üle kahe tunni pikkuse esituse jooksul võis harva tunda igavust.

Estonia ooperikoori naisrühm, Eesti Rahvusmeeskoor ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester löid helimaastikke, milles leidus meile nii omast ja juba harjumuspärast helgust ning põhjamaist kargust koos virmalistesaju, lumetormide, rahunemiste, pinget kruvivate tõusude ja abstraktsemate avangardsemate eksperimentidega. Rännates ajas tagasi ja põigates sisse Eesti eri heliloojate loomingu-ustest, tundis ilmselt nii mõnigi kontserdiküllastaja ära omad lemmikud: olgu selleks siis Olav Ehala, Ülo Vinter või mõni teine end rahva teadvusse kirjutanud looja.

Polnud lavastajakätt

Kui orkestri ja kooride puhul oli esitus veenev, jäi üht-teist paraku vajaka solistidel. Ansamblistest Brides in Bloom ja Dramamama tuntud Mikk Tammepõld sobinuks küll kehastama eneseotsingutes põlevat Noormeest, ent millegipärast ei tekkinud orkestri, ansambli ja solisti vahel loodetud kooskõla. Oli hetki, kus puudu jäi esituse ekspressiivsusest ning tekkis ka küsimus, kas Tammepõldu ennast lugu üldse kõnetas. Või veelgi laiemalt: kas solistidel oli aega ja põhjust muinasjutt enda jaoks läbi mõtestada? Ehk oleks pidanud lisaks dirigendile ja koormeistritele tunda olema ka tugevat lavastajakätt. Seda siin aga polnud.

Rokkooper «Põhjaneitsi» Tartus Vanemuise kontserdimajas.
FOTO: Peeter Langovits

Peeter Langovits

Solistidele oli lavale jäetud pisuke seismisruum, müüti loovat lugu illustreerivate muinasjututegelaste lavakostüümide asemel olid solistidel seljas igapäevased ja tavalised rõivad (muuhulgas ka disaineri loodud ühtne dresscode mustade T-särkide näol), ja kui lavale ilmus mõnda laulusaatesse ehk sobivais, ent muinasloo jaoks igavais ja kohatutes riietes Nele-Liis Vaiksoo, oleks iga viieaastane rüblik saalist pettununa hüüatanud: «See pole mingi Põhjaneitsi.»

Ega olnudki. Vokaalselt võimekas, ent Põhjaneitsina mittemidagiütlev seisev lavanukk ei kõnetanud ka mind kui täiskasvanut. Kas sellist Põhjaneitsit me ootasime ja lootsimegi?

Kui solistid esitasid dialooge, jäi mulje, et igaüks neist pidi ise vaatama, kuidas miimika ja žestidega hakkama saab. Kiita tuleb

Tanel Padarit, kes korralvurina end kehtestas, ja selle, et asi tõsiseks läks, veenvalt välja mängis. Prohveti osas veenis ka Tamar Nugis, ent teiste puhul oleks ilmselgelt vaja olnud lavastaja sekkumist.

Rokkooperist jäi vägisi mulje, et muusikalidest tuntud staaride lavale toomisega taheti täita saale, ent samas jäi ettevalmistusaeg liiga lühikeseks või jäi solistide ettevalmistus pealiskaudseks.

Jah, mingis mõttes on ka see paratamatu. Ent keskpärase muusikali (halvustamata muusikali ennast) poole kaldu rokkooperi asemel oleks tahtnud seekord ikkagi näha pompoosset ja muinasjutulist rokkooperit, kusjuures märksa enam rõhuga sõnal «rokk». Ka rokkbänd oli siin varjus nii heliliselt kui visuaalselt. Ootasin, et viimane märksa jõulisemalt sekkub. Muusikaelamus aga siiski jäi.

ARVUSTUS

Rokkooper «Põhjaneitsi»

10. novembril kell 16 Tartus Vanemuise kontserdimajas

Muusika: Raimo Kangro ja Andres Valkonen

Libreto: Kārlis Skalbe ainetel Andres Jaaksoo

Laulutekstid: Andres Jaaksoo ja Leelo Tungal

Esitajad: Mikk Tammepõld, Tamar Nugis, Tanel Padar, Nele-Liis Vaiksoo, Kärt Tomingas; lisaks rahvusooper Estonia ooperikoori naisrühm, Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, ansambel: Pent Järve (kitarr), Raimond Mägi (bass), Raun Juurikas (klahvpillid), Elvis Jakobson (trummid), Sander Mölder (autori erimärkuste teostus, soundmapping)

Dirigent Kristjan Järvi

Sarnased uudised

[Aga muinasjuttu laval ei sündinudki \(81%\)](#)

Postimees 12.11.2019